

Asia: VN/1039/2018 ja YM010:00/2018

Lausuntopyyntö luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn ja ennaltaehkäisyn lainsäädäntöä valmistelevan hankkeen loppuraporttiluonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen luonnonsuojeluliiton lausunto

Suomen luonnonsuojeluliitto oli kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn ja ennaltaehkäisyn lainsäädäntöä valmistelevan hankkeen loppuraporttiluonnoksesta. Luonnonsuojeluliitto oli mukana myös hankkeen ohjausryhmässä, jonka toiminta oli rakentavaa ja raportin päälinjoista muodostui varsin yhdenmukainen näkemys. Vaikka raportista ei siten ole tarvetta lausua erityisen laajasti, Luonnonsuojeluliitto toteaa asiasta seuraavaa:

Luonnonsuojeluliitto pitää hanketta perusteltuna sekä luonnonsuojelun hyväksyttävyyden edistämisen että korvausjärjestelmään liittyvien haasteiden näkökulmasta. Lintuvahingot ovat lisääntyneet ja arvioiden mukaan ne tulevat edelleen kasvamaan. Etenkin ilmastonmuutos tulee asettamaan lajien suojelulle ja korvausmenettelylle uusia haasteita. Nykyinen korvausmenettely on osin ongelmallinen, ei vähiten siksi, että sen tukena ei ole selkeää sääntelyä. Lajien suojelutarve ja korvausjärjestelmän oikeudenmukaisuus liittyvät tiiviisti toisiinsa, minkä vuoksi järjestelmää on syytä selkeyttää ja kehittää.

Luonnonsuojeluliitto kannattaa uuden, erillisen lain säätämistä korvausmenettelyä koskien ja raportti on hyvä pohja lainsäädäntötyölle ja tarkempien linjausten tekemiselle. Raportissa on käsitelty kattavasti korvausmenettelyn moninaisia ulottuvuuksia ja myös haasteita, mikä helpottaa lainsäädännön valmistelun jatkamista.

Vaikka raportin lähtökohtana on korvausjärjestelmän edistäminen, kysymys on myös luonnon monimuotoisuuden suojelun näkökulmasta tärkeä. On selvää, että korvausjärjestelmän tulee sisältää selkeä sietokynnys, koska kaikkia vahinkoja ei voi, eikä ole edes syytä korvata. Perustuslain 20 § asettaa kaikille vastuun monimuotoisuuden turvaamisesta, mutta se tulee luonnollisesti suhteuttaa oikeudenmukaisesti perustuslaissa turvatun omaisuudensuojan (PL 15 §) kanssa. Luonnonsuojeluliitto katsoo, että raportin lähtökohdat ovat tältä osin tasapainossa.

On perusteltua, että korvausjärjestelmän osana on vaatimus vahinkojen ennaltaehkäisystä. Raportin mukaan korvausten myöntämisen edellytyksenä olisikin käytettävissä olevien kohtuullisten ennaltaehkäisevien toimenpiteiden käyttäminen vahingon syntymisen tai sen laajenemisen estämiseksi nykyistä käytäntöä vastaavalla tavalla. Raportin linjauksen mukaan myöskään luonnonsuojelulain mukainen poikkeuslupa esimerkiksi lintujen häirintään ei olisi edellytyksenä korvauksen saamiselle ja että mahdollisella poikkeusluvalla ei tulisi olla vaikutusta korvauksen määrään.

Luonnonsuojeluliitto kannattaa tehtyjä linjauksia ja pitää tärkeänä, ettei korvausjärjestelmällä ohjata hakemaan lajien suojelusta poikkeuksia vastoin monimuotoisuuden suojelun tavoitteita. Tältä osin kuitenkin huomautamme, että raportissa olisi ollut syytä laajemmin käsitellä lajien suojelusta myönnettävien poikkeuslupien asettamia reunaehtoja, sillä ne yhtäältä mahdollistavat ja toisaalta rajaavat mm. käytettävissä olevia ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Poikkeuslupajärjestelmä on vaikeaselkoinen, minkä vuoksi asian laajempi analyysi olisi ollut kokonaisuuden kannalta perustelua. Käytännössä tarvitaan lisää ohjeistusta ja neuvontaa siitä, mitä ennaltaehkäisykeinoja voi käyttää ilman poikkeuslupaa (esimerkiksi muiden kuin pesimälintujen hätistely).

Korvauskynnyksen, vahinkolajien sekä korvauksen saajan määrittelyn sekä korvauksen hakemiseen ja maksamiseen liittyvien menettelyjen osalta on olennaista, että sääntely on selkeää, ennustettavaa ja yhdenmukaista. Sääntelystä ei pidä rakentaa monimutkaista tai tulkinnanvaraista, koska se vähentää sen toimivuutta ja tehokkuutta.

Maa- ja merikotkien porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen osalta on huomautettava, että tutkimusten mukaan merikotkan merkitys porovahinkojen aiheuttajana on tällä hetkellä vähäinen, minkä vuoksi Luonnonsuojeluliitto pitää vaihtoehtoa 1) perusteltuna. Asiaa kannattaa kuitenkin selvittää ja seurata tarkemmin, koska toimiva ja oikeudenmukainen järjestelmä on kaikkien osapuolien etu.

Luonnonsuojeluliitto katsoo, että raportti on hyvin valmisteltu ja siinä esitetyt lähtökohdat mahdollistavat tarkempien linjausten tekemisen jatkotyössä.

Lisätiedot

Ympäristöjuristi Pasi Kallio, 040 671999, pasi.kallio@sll.fi

Erityisasiantuntija Tapani Veistola, 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi

Helsingissä 24.4.2019

Kallio Pasi
Suomen luonnonsuojeluliitto